

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců a JUDr. Miluše Doškové JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. P.,** zastoupeného JUDr. Karolem Hrádelou, advokátem se sídlem Českomalínská 516/27, Praha 6 - Bubeneč, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Praze, ze dne 30. 9. 2004, č. j. 47 Az 702/2003 - 32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupce stěžovatele, advokáta JUDr. Karola Hrádely, za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti **se určuje** částkou 6396,20 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 3. 2003, č. j. OAM-6378/VL-07-P13-2001. Rozhodnutím správního orgánu mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve své kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že napadá předmětný rozsudek z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b), d) zákona 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Důvody dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatel spatřuje především v tom, že byl zkrácen na svém právu na použití mateřského jazyka v řízení před soudem. Dle § 18 odst. 2 zák. č. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), soud ustanoví účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk tlumočníka, jakmile tato potřeba vyjde najevo. Stěžovatel konstatuje, že již ze správního spisu muselo být soudu zřejmé, že stěžovatel je státním občanem Moldavské republiky, hlásícím se k ruské menšině, který neumí a ani nerozumí česky, a tudíž mu měl být před soudem ustanoven tlumočník. Stěžovatel dále namítá, že mu bylo odepřeno právo jednat v řízení před soudem. Dle stěžovatele bylo toto právo porušeno tím, že usnesením ze dne 11. 8. 2003, č. j. 47 Az 702/2003 - 7 soud vyzval stěžovatele, aby se vyjádřil, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání. Tím, že stěžovatel nerozuměl ani oznámení o uložení zásilky na poště, bylo mu doručeno fikcí dle § 46 odst. 4 o. s. ř. a s obsahem tohoto usnesení se seznámil až po upozornění advokáta. V důsledku toho soud rozhodl bez jednání, čímž bylo stěžovateli, dle jeho slov, odepřeno právo jednat před soudem a hájit svá práva.

Důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel vidí v tom, že správní orgán nezjistil skutečný stav věcí a nezajistil si dostatek podkladů pro svoje rozhodování. Dle stěžovatele je v Moldavsku pro svou ruskou národnost diskriminován. Stěžovatel konstatuje, že správní orgán a následně i Krajský soud v Praze se při svém rozhodování neopírali o objektivní informace, když rozhodovali na základě zpráv nejméně dva roky starých, neboť měly k dispozici materiály z let 1999 - 2001. Jak stěžovatel uvádí, situace ruskojazyčné menšiny se od té doby podstatně zhoršila.

Stěžovatel dále namítá, že intenzita pronásledování, kterému je ve své domovské zemi vystaven je tak vysoká, že naplňuje podmínky uvedené v § 12 zákona o azylu. Uvádí, že v souladu s Příručkou postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků vydanou Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě (dále jen „Příručka“), zdrojem odůvodněného strachu z pronásledování nemusí být přímé pronásledování, ale že žadatel o azyl může být, ve své domovské zemi, vystaven řadě opatření, které samy o sobě pronásledování nepředstavují, ale v konečném důsledku a ve vzájemné souvislosti, jsou způsobilé vyvolat strach z pronásledování. Stěžovatel tvrdí, že v důsledku diskriminace ruskojazyčné menšiny v Moldávii nemůže sehnat práci a byl mu vykraden byt.

Současně požádal stěžovatel o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. K námitce stěžovatele, že mu nebyl ustanoven tlumočníkem žalovaný uvádí (s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně č. j. 7 Azs 2/2004), že stěžovatel podal opravný prostředek, kterým zahájil soudní přezkoumání rozhodnutí, v jazyce českém, a z obsahu tohoto podání není nijak zřejmé, že by neovládal český jazyk. Žalovaný dále především uvádí, že stěžovatel nesplňuje podmínky stanovené v § 12 zákona o azylu. K stěžovatelem zmiňované Příručce žalovaný uvádí, že tato není pro správní orgán závazná, má pouze doporučující charakter a navíc stěžovatel žádné důvody, pod ní spadající nenaplňuje. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Dle krajského soudu, po porovnání listinných důkazů s oběma výpověďmi žalobcem, nelze stěžovatelem uváděné

důvody podřadit pod žádný z taxativně uvedených důvodů pro udělení azylu stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu. Soud sdílí názor žalovaného, že v případě, kdy špatná ekonomická situace postihuje až 80 % populace Moldavska, nelze těmto problémům bez dalšího přičítat národnostní podtext. K stěžovatelem v žalobě namítaným projevům slovního a fyzického napadání pak soud musel konstatovat, že žalobce neprokázal, že by mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti a neprokázal ani, že by tato ochrana byla neúčinná. Naopak sám žalobce uvedl, že se v této souvislosti na policii neobrátil. Soud dále konstatoval, že pokud stěžovatel dovozoval nezájem orgánů policie z případu nevyřešené krádeže v jeho bytě, nemohl jeho názoru přisvědčit. V žádném z listinných důkazů, nebyl, dle soudu, zjištěn v činnosti policie úmysl nepostihovat kriminální živly za jejich nezákonnou činnost. Soud také uvedl, že stěžovatel v žalobě namítal porušení jednotlivých ustanovení správního řádu a neúplně zjištěný stav věci, a to pouze v obecné poloze. Proto soudu, dle jeho odůvodnění, nezbylo než rovněž v obecné poloze konstatovat, že před vydáním napadeného rozhodnutí byl skutečný stav věci zjištěn dostatečně, když správní orgán vycházel při svém rozhodování z objektivních zpráv o situaci v zemi původu žalobce, v odůvodnění rozhodnutí se s jejich obsahem vypořádal a žalobce navíc ani žádné nové skutečnosti v žalobě neuvedl.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podal stěžovatel dne 3. 7. 2001 a pohovor k tomuto návrhu s ním byl proveden dne 15. 1. 2003. Jako důvod své žádosti o azyl uvedl, že má nemocnou matku, potřebuje si vydělat peníze na léky pro ni. Dále uvedl, že ve své vlasti už dva roky nesehnal práci, protože je Rus a bydlí v Moldavsku. V pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území ČR toto dále konkretizoval. Uvedl, že je ve své vlasti pronásledován jako příslušník ruské menšiny. Konkrétní projevy tohoto pronásledování popsal tak, že se ho při návratu z diskotéky v moldavsky hovořící osoby na něco zeptaly a když podle ruského přízvuku poznali, že není Moldavan, fyzicky ho napadli a okradli. Dále tvrdí, že k ústním konfliktům dochází také v autobusech a obchodech. Na policii se, dle svých slov, neobrátil, protože by nic nevyřešila. Jako příklad uvádí, že mu byl vykraden byt a policie nic nezjistila. Žadatel byl dále dotazován, zda se chce seznámit s obsahem zpráv, ze kterých bude správní orgán vycházet při posouzení jím uváděných skutečností, vyjádřit se k nim, či navrhnout jejich doplnění, což nepožadoval.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s., neboť stěžovatel jednak namítá, že žalovaný a krajský soud nesprávně posoudili jeho důvody pro udělení azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], a jednak namítá, že krajský soud nerozpoznal v jejím případě vadu řízení před správním orgánem spočívající v tom, že správní orgán nezjistil řádně a úplně skutkový stav věci a vycházel z neaktuálních zpráv o situaci v jeho domovské zemi [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], a dále namítá, že byla zkrácena jeho právo na použití mateřského jazyka před soudem, v důsledku čehož též soud rozhodl bez nařízení jednání [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde jsou

stěžovatelé chráněni před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelů žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Soud se dále zabýval námitkou stěžovatele spočívající v tvrzeném porušení práva na použití mateřského jazyka před soudem a následkem tohoto i porušením jeho práva jednat před soudem [dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

Dle § 18 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 odst. 1 s. ř. s. účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu musí být potřeba tlumočníka zcela zjevná a vyjít najevo. Pokud stěžovatel podal žalobu sepsanou v českém jazyce, která je naprosto srozumitelná, a v níž skutečnost, že nerozumí česky a potřebuje tlumočníka nijak neuvádí, krajský soud se mohl důvodně domnívat, že češtinu ovládá (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2004, č. j. 4 Azs 261/2004 - 57). Nejvyšší správní soud již také judikoval, že: „*Skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sice může být podle konkrétních okolností předpokladem k tomu, aby soud přistoupil k poučení účastníka o právu jednat v jeho mateřštině; sama o sobě bez dalšího mu však povinnost poučit účastníka o uvedeném právu nezakládá*.“ (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2003, č. j. 7 Azs 17/2003 - 40, uveřejněno pod číslem 519/2005 Sb. NSS) Krajský soud tudíž nepochybil, když stěžovateli tlumočníka neustanovil. Z výše uvedených důvodů není důvodná ani námitka stěžovatele, že nerozuměl výzvě o uložení zásilky s usnesením soudu ze dne 11. 8. 2003, č. j. 47 Az 702/2003 - 7 na poště.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval stěžovatelovou námitkou, že správní orgán nezjistil řádně a úplně skutkový stav věci a vycházel z neaktuálních zpráv o situaci v jeho domovské zemi [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatele a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména podrobně vyslechl stěžovatele a opatřil si dostatečné a důvěryhodné informace o politické situaci a situaci v oblasti lidských práv v Moldávii. Jak vyplývá z protokolu byl stěžovatel dotazován, zda se chce seznámit s obsahem těchto zpráv, vyjádřit se k nim, či navrhnout jejich doplnění. Stěžovatel toto nepožadoval. Rozhodnutí správního orgánu je plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá. K námitce stěžovatele, že soud při svém rozhodování vycházel z neaktuálních zpráv o situaci v Moldávii Nejvyšší správní soud uvádí následující. Dle § 75 s. ř. s. soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Rozhodnutí správního orgánu bylo vydáno 30. 4. 2003. Žalovaný při svém rozhodování

vycházel i ze zprávy MZV USA ze dne 4. 3. 2002. Není tedy pravdou, že by žalovaný vycházel ze zpráv nejméně dva roky starých. Stěžovatelova kritika objektivnosti těchto zpráv se zdejšímu soudu nejeví jako důvodná. Obecné tvrzení o zhoršení postavení ruskojazyčné menšiny, bez uvedení konkrétních údajů nemůže objektivitu těchto zpráv zpochybnit.

Nad rámec odůvodnění Nejvyšší správní soud konstatuje, že ani ze zpráv nezávislých a respektovaných nevládních organizací zabývajících se ochranou lidských práv, které jsou mladšího data (rok 2005) než byly zprávy ze kterých vycházel správní orgán při rozhodování, nevyplývá, že by se situace ruskojazyčné menšiny v předmětné zemi a v obecné míře (a stěžovatel se ve své kasační zhoršení situace pro sebe jako individum nijak nespecifikuje) výrazným způsobem zhoršila. (srov. např. veřejně přístupná zpráva na stránkách http://web.amnesty.org/report2005/mda-summary-eng).

Nejvyšší správní soud se poté zabýval námitkou že žalovaný a krajský soud nesprávně posoudili jeho důvody pro udělení azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], tj. tvrzené nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky pak přitom může spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Za pronásledování se pak dle § 2 odst. 6 téhož zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud posoudil tvrzení stěžovatele pohledem dosavadní správní judikatury, zejména argumentací obsaženou v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne ze dne 7. 5. 1996, sp. zn. 6 A 571/94, kde bylo řečeno: *„Je známým jevem v každé zemi, že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, ba dokonce i přístupu na určitá místa nebo užívání veřejného majetku. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být nejrůznější negativní lidské vlastnosti, samo o sobě to však není ještě pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 498/1990 Sb., o uprchlících, ani v případě masového výskytu těchto jevů za předpokladu, že nejde o jevy státní mocí buď přímo vyvolané, podporované, státními orgány vědomě trpěné či státní mocí záměrně nedostatečně potlačované.“*

Stěžovatel v průběhu celého správního řízení uvedl, že je pronásledován důvodu ruské národnosti. Tvrdil že si nemůže sehnat práci,. Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že nelze než souhlasit se stanoviskem žalovaného i krajského soudu, že stěžovatel žádným způsobem nedoložil, že by jeho nezaměstnanost byla způsobena diskriminací z důvodu národnosti. Jak vyplývá z listinných důkazů obsažených ve správním spise, je v stěžovatelově

domovské zemi nezaměstnanost problémem masovým a postihuje všechny národnosti v této zemi žijící. Stěžovatel neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by svědčily o tom, že právě v jeho případě je tato nezaměstnanost způsobena jeho ruskou národností. Stěžovatel dále namítá, že byl, z důvodu své národnosti, napaden soukromými osobami a musí snášet drobné ústrky v každodenním životě. Tyto útoky nejsou, dle názoru Nejvyššího správního soudu, takové intenzity, aby splňovaly předpoklady podle § 2 odst. 6 zákona o azylu.V případě Moldávie lze na základě zpráv obsažených ve správním spise konstatovat, že tamní veřejná moc nepodporuje jakoukoli náboženskou či národnostní diskriminaci či pronásledování, ostatně odpovídající práva jsou v této zemi i ústavně zakotvena. Pokud tak dochází vůči ruským obyvatelům k ústrkům, jež popsal stěžovatel, nelze je klást za vinu veřejné moci, ale spíše obecné náladě ve společnosti. Z informací, které stěžovatel poskytl (a jak již bylo uvedeno výše měl k tomu ve správním řízení dostatek příležitostí) vyplynulo, že ve stěžovatelově konkrétním případě, nelze nijak dovodit, že by mu státní moc neposkytla ochranu. Ve snaze řešit svoje problémy se stěžovatel na policii ani jiný státní orgán neobrátil a z faktu, že mu v roce 1989 nebo 1990 (stěžovatel se přesně nepamatuje), někdo vykradl byt a policie nic nevypátrala, nelze usuzovat, že moldavské státní orgány podporují či trpí pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu. Pouhá nedůvěra občana ve státní instituce ohledně schopnosti jej ochránit, nepodložená dalšími konkrétními tvrzeními, není důvodem pro udělení azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37).

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaného důvodu kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť, jak vyplývá ze shora uvedeného, v souzené věci krajský soud použil správná ustanovení právního předpisu a tyto správně interpretoval.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovaný proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Advokátu stěžovatele, ustanoveného usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2005, č. j. 47 Az 702/2003 - 53, přiznal Nejvyšší správní soud odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti, a sice 5x 1000 Kč za pět úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“), a na to navázaný paušál 5x 75 Kč podle § 13 odst. 3 AT. Celkem tedy 5375 Kč + 1021,20 Kč (DPH ve výši 19%). Celkem tedy 6396,2 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu